

LBRIS

We know
books

William Shakespeare

Sonnets/Sonete

Ediție bilingvă

Traducere și Cuvânt-înainte de Constantin Manea

INSTITUTUL EUROPEAN
2022

Cuprins

Cuvânt-înainte / 9

Sonnets/Sonete / 13

Bibliografie / 173

Sonnet 1

From fairest creatures we desire increase,
That thereby beauty's rose might never die,
But as the ripener should by time decease
His tender heir might bear his memory.
But thou, contracted to thine own bright eyes,
Feed'st thy light's flame with self-substantial fuel,
Making a famine where abundance lies,
Thyself thy foe, to thy sweet self too cruel.
Thou that art now the world's fresh ornament
And only herald to the gaudy spring,
Within thine own bud buriest thy content,
And, tender churl, mak'st waste in niggarding.
Pity the world, or else this glutton be,
To eat the world's due, by the grave and thee.

Sonetul 1

Vrem toți ca orice-i viu scumpi pui să odrăsească,
Iar roza frumuseții nicicând să n-aibă moarte;
Pe cel mai copt se cade ca timpul să-l cosească,
Pentru ca-acel mai tânăr în amintiri să-l poarte.
Tu însă, logodit cu ai tăi proprii ochi senini,
Focul luminii cu vreascuri din tine îți hrănești
Și foamete-aduci acolo unde-i belșug și plin,
Dulcii-ți ființe crud, vrăjmaș tu ție te vădești;
Iar tu, acela care-acum al lumii nou odor
Ești – și al primăverii-n floare singur olăcar,
Ți-ngropi în propriu-ți mugur jinduitorul dor
Și risipești zgârcindu-te, tu, scump și dulce-avar.
De lume să ai milă; de nu, un nesățul vei fi
Pierzi ce-i de drept al lumii, ce groapa va-nghiți.

Sonnet 2

When forty winters shall besiege thy brow
And dig deep trenches in thy beauty's field,
Thy youth's proud livery, so gazed on now,
Will be a tattered weed, of small worth held.
Then being asked where all thy beauty lies,
Where all the treasure of thy lusty² days,
To say within thine own deep-sunken eyes
Were an all-eating shame and thriftless praise.
How much more praise deserved thy beauty's use
If thou couldst answer, "This fair child of mine
Shall sum my count and make my old excuse,"
Proving his beauty by succession thine.

This were to be new made when thou art old,
And see thy blood warm when thou feel'st it cold.

Sonetul 2

Când patruzeci de ani cu fruntea ți s-or război,
Brazde-adânci săpând în câmpul frumuseții tale,
Scumpul juneții strai, ce toți se-ntrec a îl cinsti,
Rămâne-va o zdreanță făr' nicio căutare.
Und' ți-e ascunsă frumusețea de vei fi-ntrebat,
Unde-i avântul jun și-avutul zilelor ce-au fost,
C-au rămas să spui în ochii-ți, cu licăr înfundat,
Rușine-arzândă-ar fi și laudă fără de rost.
Frum'seții tale oare ce laudă s-ar cuveni
De-ai zice: „Răbojul meu, pruncu-acesta minunat
Îl va-nchide – și drept scuză îmi va folosi
Cândva”, căci va vădi frumosul, ce-i prin sânge dat.

Asta-ar fi că tu, bătrân, te-i simți reînviat
Și-o să-ți vezi sângele cald, când tu-l simți că e-nghetat.

² **lusty**: full of animal life and spirits, lively and active (Schmidt).

Sonnet 3

Look in thy glass and tell the face thou viewest,
Now is the time that face should form another,
Whose fresh repair if now thou not renewest,
Thou dost beguile the world, unbless some mother.
For where is she so fair whose unear'd womb
Disdains the tillage of thy husbandry?
Or who is he so fond will be the tomb
Of his self-love, to stop posterity?
Thou art thy mother's glass, and she in thee
Calls back the lovely April of her prime;
So thou through windows of thine age shalt see,
Despite of wrinkles, this thy golden time.

But if thou live remembered not to be,
Die single and thine image dies with thee.

Sonetul 3

Privește oglinda-ți și spune-i feței ce-o zărești
Că-i timpul ca alta ca ea să zămislească;
De nu te-ndemni acum ca, proaspătă, s-o înnoiești,
Tu lumea-nșeli și-o mamă n-o lași să se-alduiască.
Căci cine-i minunea al cărei pântec nerodit
Ca tu să-i fii plugar cutează-a nu voi?
Și cine-i cel care, din mândria-i osândit
Gropii, ar vrea, cu zel, chiar el plămada-a-și stăvili?
Ești chipul mamei, iar ea, prin tine, ale sale
Dulci tinereți recheamă, de-april preaminunat;
Vedea-vei, deci, prin fereastra vârstniciei tale,
Al tău de aur ev, ce-și râde de-un chip brăzdat.
Dar, dacă tu trăiești ca să nu fii amintit,
Muri-vei singur – și chipu-ți cu tine-a fi pierit.

Sonnet 4

Unthrifty loveliness, why dost thou spend
Upon thyself thy beauty's legacy?
Nature's bequest gives nothing, but doth lend,
And, being frank, she lends to those are free.
Then, beauteous niggard, why dost thou abuse
The bounteous largess given thee to give?
Profitless usurer, why dost thou use
So great a sum of sums yet canst not live?
For having traffic with thyself alone,
Thou of thyself thy sweet self dost deceive.
Then how when nature calls thee to be gone,
What acceptable audit canst thou leave?
 Thy unused beauty must be tombed with thee,
 Which usèd lives th'executor to be.

Sonetul 4

Iubit risipitor, de ce-al frum'șeții tale-avut,
Ce-ai moștenit, îl cheltui și ești însuși pierzător?
Nu-i dăruit-a Firii zestre, ci-i doar cu-mprumut
Și,-n dărnicia-i, ea-mprumută pe cheltuitori.
Deci tu, preaminunat avar, de ce să osândești
Bogata avere, ce ți-a fost dată spre-a o da?
Cămătar făr' dobândă și spor, de ce folosești
Așa sumă de-averi, dar nu-ți poți duce viața ta?
Fiindcă tu, numai cu tine însuși neguțând,
Te-nșeli pe tine, furându-ți sinele gingaș;
Și-atunci când Firea-ți va spune că ești tu la rând
Să pleci, ce socoteli mulțumitoare poți să lași?
 S-o-ngropa cu tine frum'șețea ținută în zadar,
 Dar va trăi, de-i folosită – și ți-o fi notar.

Sonnet 5

Those hours that with gentle work did frame
The lovely gaze where every eye doth dwell
Will play the tyrants to the very same
And that unfair which fairly doth excel.
For never-resting time leads summer on
To hideous winter and confounds him there,
Sap checked with frost and lusty leaves quite gone,
Beauty o'er-snowed and bareness everywhere.
Then were not summer's distillation left,
A liquid prisoner pent in walls of glass,
Beauty's effect with beauty were bereft,
Nor it nor no remembrance what it was.
But flowers distilled, though they with winter meet,
Leese³ but their show; their substance still lives sweet.

Sonetul 5

Orele-acelea, care-n dulce trudă-au întrupat
Mândrul ochi und' orice ochi cată să se pună,
Rol de tirani acestei vii zidiri vor fi jucat
Și vor răpi a frumuseții noi cunună.
Căci timpul fără-odihnă vara, de zor, o-mpinge
Spre hâda iarnă – și-acolo, crud, o nimicește,
Îngheață seva, frunzei verzi viața i-o stinge,
Frumosu-i nins și pustiul peste tot domnește.
De n-ar rămâne esența verii-ntemnițată,
Să fie rob lichid, între pereți de sticlă prins,
Puterea frum'șeții s-ar duce cu ea odată –
Și ea, și amintirea a ce-a fost, se va fi stins.
Floarea, scursă-n esență, iarna de-o prididește,
Chipul doar își pierde, căci miezu-i mereu trăiește.

³ leese: to lose (Schmidt).

Sonnet 6

Then let not winter's ragged hand deface,
 In thee thy summer ere thou be distilled:
 Make sweet some vial; treasure thou some place,
 With beauty's treasure ere it be self-killed:
 That use is not forbidden usury,
 Which happies those that pay the willing loan;
 That's for thy self to breed another thee,
 Or ten times happier be it ten for one,
 Ten times thy self were happier than thou art,
 If ten of thine ten times refigured thee:
 Then what could death do if thou shouldst depart,
 Leaving thee living in posterity?
 Be not self-willed for thou art much too fair,
 To be death's conquest and make worms thine heir.

Sonetul 6

Deci, mâna zbârcită-a iernii acum tu n-o lăsa
 Să-ți piardă vara făr' ca esența-ți s-o păstreze,
 Pune-ntr-un șip dulceața; rodu-ți varsă undeva;
 Comoara mândră-ți lasă, să nu se ruineze!
 Așa de faci, nu-i camătă îngrădită-anume...
 De-ăst preț, datornica-ți că-i norocoasă-a zice.
 Atâta ar fi doar: încă un *tu* s-aduci pe lume,
 De zece ori pe-atâta – ai fi și mai fericit!
 Căci sinele-ți de zeci de ori mai bucuros va fi
 De-ar lăstări din tine zece, nu un singur fiu.
 Putere moartea n-o avea, când te vei prăpădi,
 Prin dulcile-ți odrasle, tu vei rămâne veșnic viu.
 Nu fi van și îndărătnic, ești mult prea minunat
 Ca s-ajungi tu pradă morții, de viermi să fii mâncat.

Sonnet 7

Lo, in the Orient when the gracious light
Lifts up his burning head, each under eye
Doth homage to his new-appearing sight,
Serving with looks his sacred majesty;
And having climbed the steep-up heavenly hill,
Resembling strong youth in his middle age,
Yet mortal looks adore his beauty still,
Attending on his golden pilgrimage.
But when from highmost pitch, with weary car,
Like feeble age he reeleth from the day,
The eyes, 'fore duteous, now converted⁴ are
From his low tract and look another way.
So thou, thyself out-going in thy noon,
Unlooked on diest unless thou get a son.

Sonetul 7

Privește-n Răsărit: când mărita strălucire
Își saltă fruntea de foc, orice ochi de pe pământ
Spre nou-născutul chip se pleacă, dând cinstire
Și stând cu ochii-n slujba astrului măreț și sfânt;
Urcând pieptiș costișa spre cer, în vârf răzbește
În miezul vieții, ca verdea junețe fiind,
Iar ochiul muritor mereu farmecu-i slăvește;
Grăbesc toți să-i stea-n slujbă-n aurosul său colind.
Dar când, din culmea cea de sus, în caru-i ostenit,
Ca vârsta grea, pleacă din zi, pașii-i se-mpleticesc;
Ochii, care-altădată supuși s-au ațintit,
Se-ntorc de la scăzuta-i cale și-ntr-alt loc privesc.
La fel, de treci spre-amiază și peste sine-ți pășești,
Te stingi neluat în seamă, dac-un fiu nu zămislești.

⁴ **duteous**: respectful, obsequious; **to convert**: to turn off (Schmidt).

Sonnet 8

Music to hear, why hear'st thou music sadly?
Sweets with sweets war not, joy delights in joy.
Why lov'st thou that which thou receiv'st not gladly,
Or else receiv'st with pleasure thine annoy?
If the true concord of well-tuned sounds,
By unions married, do offend thine ear,
They do but sweetly chide thee, who confounds
In singleness the parts that thou shouldst bear.
Mark how one string, sweet husband to another,
Strikes each in each by mutual ordering,
Resembling sire and child and happy mother,
Who all in one, one pleasing note do sing;
 Whose speechless song, being many, seeming one,
 Sings this to thee: "Thou single wilt prove none."

Sonetul 8

Tu, zvon dulce-n auz, de ce-ascuți, trist, melodia?
Desfătul și-ajunge, se vór cele-ncântătoare;
De ce-ndrăgești ce nu-ți stârnește bucuria
Ori, pe dos, primești cu drag aceea ce te doare?
Dac-armonia plină din calm-unduiosul cânt
Îți supără-auzul, chiar de notele-s legate
Ca-n cununii, ele te dojenesc pe tine blând
Că îți pustiești isonul în singurătate.
Cum sonul strunei se-nsoțește cu-altul, ia seamă:
Ciupite una-ntr-alta, dupăolaltă sună,
La fel ca un tată, un fiu și-o ferice mamă
Care dau, toți ca unul, zvon dulce împreună;
 Iar cântul fără vorbe – cum, mulți, ei par doar unul –
 Îți cântă-așa: „Singur de ești, o s-ajungi niciunul!”

Sonnet 9

Is it for fear to wet a widow's eye
That thou consum'st thyself in single life?
Ah, if thou issueless shalt hap to die,
The world will wail thee like a makeless wife;
The world will be thy widow and still weep,
That thou no form of thee hast left behind,
When every private widow⁵ well may keep,
By children's eyes, her husband's shape in mind.
Look what an unthrift in the world doth spend
Shifts but his place, for still the world enjoys it;
But beauty's waste hath in the world an end,
And kept unused, the user so destroys it.
 No love toward others in that bosom sits
 That on himself such murd'rous shame commits.

Sonetul 9

De teamă că o văduvă cu ochii-n lacrimi lași,
Să te irosești în singuratică viață?
Ah! De-o fi să se întâmple să mori făr' de urmași,
Lumea te va jeli ca, fără soț, o soață.
Lumea-ți va fi văduva și din plâns nu va-nceta,
Căci nu vei lăsa în urmă nicio zugrăvire
Cu chipu-ți, când orice văduvă și-ar putea păstra,
Privindu-și fiii, pe-al său soț în amintire.
Orice cheltuiește-n lume un om nesăbuit
Locul doar își schimbă: tot lumea se ferește
De-aceasta; risipa de frumos are un sfârșit;
Nefolosit, îl pierde cel ce nu-l folosește.
 Nu este iubire de-alții-n sân l-acel ce lasă
 Și-implinește-n contră-și așa crimă rușinoasă.

⁵ **private**: particular (opposed to general) (Schmidt).